

Національна академія педагогічних наук України
Державний заклад вищої освіти
Університет менеджменту освіти
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології
Кафедра педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
«08» вересня 2022 року, протокол № 8
Головам Вченої ради ННІМП ДЗВО»УМО»

Т. Є. Рожнова

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
(шифр за ППЗ, ВС.6)

Рівень вищої освіти:	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань:	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>
Спеціальність:	<u>016 Спеціальна освіта</u>
Освітньо-наукова програма:	<u>Спеціальна освіта (за нозологіями)</u>

Київ - 2022

Рецензенти:

Новіцька І. В. – завідувач відділу аспірантури та докторантури, доцент кафедри педагогіки, професійної освіти та управління закладами освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка, кандидат педагогічних наук, доцент

Тимошко Г. М. – професор кафедри педагогіки, адміністрування і та спеціальної освіти ННІМП ДЗВО УМО, доктор педагогічних наук, професор

Рожнова Т.Є.

Робоча програма навчальної дисципліни «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми «Спеціальна освіта (за нозологіями)» галузі знань 01 «Освіта/педагогіка» спеціальності 016 «Спеціальна освіта». – К. : ДЗВО УМО, 2022. – 42 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол №1 від 7 вересня 2022 р.)

*Схвалено вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 8 від 8 вересня 2022 р.)*

© Рожнова Т.Є., 2022 рік
© ДЗВО «УМО», 2022 рік

Зміст

1. Вступ	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	6
3. Навчально-тематичний план.....	7
4. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.....	8
5. Зміст дисципліни.....	11
6. Плани практичних занять.....	13
7. Методи навчання	23
8. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.....	24
9. Питання для самостійного опрацювання здобувачами вищої освіти....	26
10. Тести для поточного контролю знань.....	28
11. Перелік питань до заліку.....	31
12. Список рекомендованої літератури.....	33
13. Список рекомендованої додаткової літератури.....	37

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни *«Формування професійної компетентності майбутніх фахівців»* складена відповідно до освітньо-наукової програми *«Спеціальна освіта (за нозологіями)»* галузі знань 01 «Освіта/педагогіка» спеціальності 016 *«Спеціальна освіта»*.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців ефективного управління організацією на основі аналізу дії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Міждисциплінарні зв'язки: *«Формування професійної компетентності майбутніх фахівців»* концептуально і змістовно пов'язаний з рядом курсів вивчення таких дисциплін: «Педагогіка і психологія вищої школи та методика її викладання», «Менеджмент системи спеціальної освіти», «Магістерська студія «Спеціальна освіта»».

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є забезпечення готовності до формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі підготовки у вищій школі. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачів вищої освіти повинні набути компетентності:

Загальні:

ЗК-5. Проблемно-прогностична: здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми у професійній діяльності; уміння застосовувати знання та розуміння основних концепцій, теорій та фактів для прогнозування стратегії професійної діяльності. ЗК-6. Міжособистісна взаємодія: здатність працювати в команді; здатність до ефективної міжособистісної взаємодії та координації дій з керівництвом, колегами, дітьми та їхніми батьками; здатність застосовувати емоційний інтелект у професійних ситуаціях. ЗК-7. Інформаційно-комунікаційна: здатність знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел для розгляду професійних питань, здатність до застосування сучасних

засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для 5 розв'язання корекційних і комунікативно-мовленнєвих задач в соціальній і професійній діяльності. ЗК-8. Креативна: здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до вирішення професійних завдань. ЗК-9. Аналітична: здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних питань; здатність до когнітивної гнучкості при розв'язанні професійних питань теорії та практики.

Фахові:

ФК-1. Організаційна: здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати власну професійну діяльність; здатність до когнітивної гнучкості: ситуативного (негайного) вирішення проблем, врахування нових (поточних) умов і обставин для прийняття рішень, уміння долати стереотипне мислення. ФК-2. Теоретико-методологічна: здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, учень щодо виховання і навчання осіб з різними особливими освітніми потребами; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності. ФК-3. Психолого-педагогічна: володіння базовими знаннями з педагогіки і психології та вміння їх реалізувати, розуміння закономірностей особистісного розвитку людини на різних вікових етапах; психологічних механізмів навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з особливими освітніми потребами. ФК-4. Методична: здатність застосовувати базові знання і вміння для формування компетентностей у дітей молодшого шкільного віку; здатність здійснювати освітній процес в початковій школі з урахуванням психофізичних, вікових

особливостей та індивідуальних освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.

знання та розуміння: сутності компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців; основних понять компетентнісного підходу; змісту та класифікацій ключових компетентностей особистості; змісту педагогічної компетентності; особливостей професійної діяльності викладача вищої школи та магістра зі спеціальної освіти; сутності та структури професійної компетентності викладача ЗВО та магістра зі спеціальної освіти;; концептуальних засад, методів та технологій формування професійної компетентності майбутніх фахівців;

- **застосування знань на практиці:** уміти аналізувати еволюцію становлення компетентнісного підходу в освіті; визначати сутність компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців та його основні поняття; проводити класифікацію ключових компетентностей особистості; аналізувати професійну діяльність педагога; визначати сутність та структуру професійної компетентності викладача вищої школи та магістра зі спеціальної освіти для оцінювання його діяльності; використовувати методи та технології формування професійної компетентності майбутніх фахівців; використовувати відповідну термінологію з дисципліни в усній та письмовій формах та різні комунікаційні стилі (неофіційний, офіційний та науковий).

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ __4__ кредити ECTS.

Даний навчальний курс розрахований на здобувачів вищої освіти та слухачів ДЗВО «Університету менеджменту освіти», слухачів обласних інститутів післядипломної освіти педагогічних кадрів, курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників.

Курс розрахований на 120 годин, що відповідає 4 кредитам Європейської кредитно-трансферної системи, включає 12 год. аудиторних (6

год. лекційних та 6 год. практичних занять), 108 год. самостійної творчої роботи здобувачів вищої освіти.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань 01. «Освіта/Педагогіка»	Вибіркова	
	Спеціальність 016. «Спеціальна освіта»		
Модулів – 0	освітньо-наукової програми « <u>Спеціальна освіта (за нозологіями)</u> »	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання за тематикою		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних – 12 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 108	Рівень вищої освіти другий (магістерський)		6 год.
		Практичні, семінарські	
			6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		год.	108 год.
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 1:9

2. Навчально-тематичний план

№	Назва модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю
		Всього	Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	
1.	Модуль I. Загальні та фахові компетентності викладання дисциплін	45	4	2	2	41	
	Тема 1. Загальні компетентності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.	15	1	-	1	14	
	Тема 2. Базові і спеціальні фахові компетентності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти	15	1	-	1	14	
	Тема 3. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників	15	2	2	-	13	
2.	Модуль II. Нормативно-правове підґрунтя освітньої діяльності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти	30	4	2	2	26	
	Тема 4. Нормативно-правова база освітнього процесу у ЗВО	15	-	-	-	15	
	Тема 5. Кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти	15	4	2	2	11	
	Модуль III. Педагогічна творчість	45	4	2	2	41	
	Тема 6. Методологічні засади педагогічної творчості	15	-	-	-	15	
	Тема 7. Зарубіжний досвід щодо формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти	15	2	2	-	13	
	Тема 8. Технології розвитку творчої особистості	15	2	-	2	13	
	Всього	120	12	6	6	108	Залік

3. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Опрацювавши даний курс магістранти **повинні набути наступні знання, уміння та навички:**

- система знань і уявлень про закономірності і принципи спілкування, педагогічної комунікації, способи управління індивідумом і групою та вміння використовувати їх в своїй професійно-педагогічній та науковій діяльності;
- знання про типові способи професійної комунікації, типові причини виникнення конфліктних ситуацій;
- знання про основні засоби професійно-педагогічної комунікації, їх різновиди, способи та умови використання;
- уміння будувати взаємовідносини з колегами, студентами, володіння культурою педагогічного мислення, мовлення, спілкування, комунікації;
- уміння використовувати в своїй професійно-педагогічній діяльності різні засоби організації комунікативної взаємодії;
- уміння вирішувати педагогічні конфлікти та запобігати їх виникненню.

Вивчення курсу «Формування професійної компетентності майбутнього фахівця» відбувається в умовах, наближених до професійної діяльності. Для вивчення курсу «Формування професійної компетентності майбутнього фахівця» передбачено 120 годин (4 кредита), з них: лекцій – 6 годин; практичні заняття – 6 годин, самостійна робота – 108 годин. Вивчення навчальної дисципліни завершується складанням заліку.

Підготовка до різних занять вимагає від здобувачів вищої освіти систематичної активної й свідомої праці, педагогічної спрямованості. Кожне практичне заняття включає теоретичні питання, дослідницькі та творчі завдання, завдання для самоконтроля.

Виконання завдань вимагає точних і конкретних знань фактичного матеріалу і може бути основою майбутньої співбесіди здобувачів вищої

освіти з викладачами. Завдання для педагогічних роздумів, самоконтролю та тестування необхідно розглядати як завдання трьох рівнів складності, які слід виконувати поступово. Опрацювання рекомендованої літератури бажано проводити у формі конспектування інформації, яка розкриває, або ілюструє питання плану.

Комплекс різноманітних завдань сприяє творчому оперуванню і систематизації педагогічних знань, умінь та навичок.

Методи оцінювання: поточне тестування за кожний модуль і підсумковий тест, оцінювання активності під час практичних занять.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти відбувається після вивчення кожного змістовного модулю у відповідності до критеріїв, наведених нижче.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З КУРСУ
«ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ»**

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
Початковий рівень знань «2» (рецептивно-продуктивний)	0-25 балів без права перескладання (для екзаменів та заліків)	Здобувач вищої освіти за допомогою викладача розпізнає визначення основних термінів на побутовому рівні, однослівно („так” чи „ні”) відповідає на конкретні запитання.	Здобувач вищої освіти намагається відповідати, однак потребує постійної консультації та контролю з боку викладача. За допомогою викладача намагається пояснити з наукової точки зору явища оточуючої дійсності.
	26-49 балів	Здобувач вищої освіти за допомогою викладача однослівно відповідає на запитання, відтворює незначну частку питання в	Здобувач вищої освіти вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему, до якої

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		тому вигляді і в тій послідовності, у якій воно було розглянуте на лекції або консультації.	стосується наведений приклад прояву психічної діяльності особистості.
	50-59 балів	Здобувач вищої освіти з помилками характеризує окремі поняття та явища загальної психології. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Здобувач вищої освіти вміє при постійному контролі і допомозі викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане явище.
Середній рівень знань «3» (репродуктивний)	60-65 балів	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на продуктивному рівні: за допомогою викладача відтворює словами, близькими до тексту лекції, визначення основних термінів, принципів; частково відтворює текст підручника; у процесі відповіді допускає окремі відозміни навчальної інформації; ілюструє відповіді прикладами, що були наведені на консультації.	Здобувач вищої освіти вміє з допомогою викладача визначити тему та основні поняття, що пояснюють описане явище та навести приклади методів та методик для його дослідження.
	66-70 балів	Здобувач вищої освіти за допомогою викладача дає правильне визначення окремих понять з області загальної психології; словесно описує явища та закономірності психічної діяльності людини, вказує	Здобувач вищої освіти вміє правильно перевести приклади психічної діяльності з „побутової” мови на мову наукових понять те термінів, визначити тему, основні поняття

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		на деякі їх властивості; відтворює всю тему або її основну частину, ілюструючи відповідь власними прикладами.	та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати декватні методи для його дослідження та описати їх результати.
	71-73 балів	Здобувач вищої освіти за допомогою викладача свідомо відтворює тему лекції, ілюструючи її власними прикладами; розкриває суть загально-психологічних процесів та явищ, допускаючи у відповідях незначні неточності; намагається співвіднести окремі психодіагностичні методики з їх груповими характеристиками; намагається застосувати окремі прийоми логічного мислення (порівняння, аналіз, висновок).	Здобувач вищої освіти вміє правильно перевести приклади психічної діяльності з „побутової” мови на мову наукових понять та термінів, визначити тему, основні поняття та закономірності, що пояснюють описане явище, підібрати декватні методи для його дослідження зробити якісний аналіз результатів дослідження та частково узагальнити результати.
<i>Достатній рівень знань «4» (конструктивно варіативний)</i>	74-80 балів	Здобувач вищої освіти без помилок відтворює зміст питання, наводячи власні приклади; правильно розкриває суть психодіагностичних понять.	Здобувач вищої освіти здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення.
	81-85 балів	Здобувач вищої освіти	Здобувач вищої освіти

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		володіє навчальною інформацією, вміє зіставляти, узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; аргументовано відповідає на поставлені запитання і намагається відстояти свою точку зору.	здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або розвитку описаного явища.
	86-89 балів	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом навчального матеріалу, наводить аргументи на підтвердження своїх думок, використовуючи матеріали власних спостережень та проведених досліджень; може за допомогою викладача відповідати на питання, що потребують знання кількох тем.	Здобувач вищої освіти здатний дати психологічне пояснення прикладам загально-психологічних процесів та явищ, підібрати методи та провести дослідження, описати отримані результати. Самостійно навести приклади схожих явищ та дати їм узагальнююче пояснення. При потребі звертаючись до викладача може визначити окремі шляхи корекції або

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
			розвитку описаного явища. При виконанні завдання може поєднувати знання з кількох тем.
<i>Високий рівень знань «5» (творчий)</i>	90-93 балів	Здобувач вищої освіти вільно володіє темою, має ґрунтовні психологічні знання; вільно відповідає на запитання, що потребують знання кількох тем; оцінює окремі нові факти, явища; судження логічні й достатньо обґрунтовані; узагальнює і систематизує матеріал у межах навчальної теми; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності.	Здобувач вищої освіти виявляє початкові творчі здібності: уміє працювати зі спеціальною літературою (наукові журнали тощо); знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, які поставив викладач, свою відповідь ілюструє схемами, прикладами з життя; проводить самоперевірку виконаної роботи; може з неповним обґрунтуванням пояснити виконання завдань підвищеного (комбінованого) рівня.
	94-97 балів	Студент вільно висловлює власні думки, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні психодіагностичні дослідження, висловлюючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і	Використовує набуті знання в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує особисту життєву позицію, узгоджуючи її з загальнолюдськими цінностями.

Рівень	Бали за 100-бальною системою	Критерії оцінювання відповіді	
		Теоретичні знання	Вміння
		використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності.	
<i>Високий рівень знань «5» (творчий)</i>	98-100 балів	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибоко розуміє суть психічних процесів та явищ; подає ідеї згідно з вивченим матеріалом, робить творчо обґрунтовані висновки; вміє аналізувати і систематизувати матеріали власних досліджень; визначає порядок особистої навчальної діяльності, самостійно оцінює її результати. Активно займається науково-дослідною роботою.	Студент самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання, формулювати психологічну проблему і визначати шляхи її розв'язання; вести дискусію з конкретного питання; проводити дослідження високої складності.

4. Зміст дисципліни

Модуль I. Загальні та фахові компетентності викладання дисциплін

Тема 1. Загальні компетентності викладача вищої школи

Поняття — компетентність, — компетентний, — компетенція. Сучасні класифікації загальних компетентностей. Комунікативні, інформаційно-аналітичні, організаційні компетентності. Світоглядні, громадянські, самоосвітні, методологічні компетентності.

Основні поняття теми: компетентність, компетенція.

Тема 2. Базові і спеціальні фахові компетентності викладача та магістра спеціальної освіти

Компетентності діагностична, професійно-соціальної взаємодії, методична, творча, предметна, комунікативна, інструментальна, операційна, рефлексивна.

Основні поняття теми: компетентність, компетенція.

Тема 3. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти

Основні терміни і поняття. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти. Рівні професійної компетентності викладача та магістра спеціальної освіти. Викладач – фасилітатор.

Основні поняття теми: професійна компетентність; науково-педагогічні працівники.

Модуль II. Модуль II. Нормативно-правове підґрунтя освітньої діяльності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти

Тема 4. Нормативно-правова база освітнього процесу у ЗВО та спеціальних закладах освіти.

Нормативні документи. Стандарти, Положення, розпорядчі документи.

Тема 5. Кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти.

Кваліфікація науково-педагогічних працівників та працівників закладів спеціальної освіти. Ліцензійні вимоги до науково-педагогічних працівників щодо здійснення освітньої діяльності. Освітні програми. Навчальні плани та програми.

Основні поняття теми: кваліфікація, ліцензія, ліцензійні умови, освітні програми, навчальні плани, навчальні програми.

Модуль III. Педагогічна творчість

Тема 6. Методологічні засади педагогічної творчості.

Мета і результат педагогічної творчості. Фактори, що зумовлюють зміни професійної діяльності педагога. Основні поняття: творчість, творча діяльність, педагогічна творчість, творча педагогічна діяльність. Підсистеми творчої педагогічної діяльності. Рівні творчої педагогічної діяльності. Критерії творчої педагогічної діяльності. Закони педагогіки творчості. Принципи педагогічної творчості працівників закладів спеціальної освіти.

Основні поняття теми: творчість, педагогічна творчість, педагогіка творчості, творча діяльність, творча педагогічна діяльність, принципи педагогічної творчості.

Тема 7. Зарубіжний досвід щодо формування професійної компетентності науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти.

Професійна підготовка педагогів у Австрії. Професійна підготовка педагогів у Німеччині. Професійна підготовка педагогів у Франції.

Тема 8. Технології розвитку творчої особистості

Обдарованість. Обдарована дитина. Концепція — вирощування обдарованих дітей (У. Ешбі). Види інтелекту. Види обдарованості. Діагностика обдарованості. Прояви обдарованості. Технології навчання дітей з ознаками обдарованості: мета, характеристика, зміст та організація навчання. Стратегії та різновиди навчання обдарованих дітей в закладах середньої освіти з інклюзивним навчанням та закладах спеціальної освіти..

Основні поняття теми: обдарованість, обдарована дитина, інтелект, діагностика обдарованості, стратегії, різновиди, технології навчання обдарованих дітей.

5. Плани практичних занять

Практичне заняття №1.

Тема. Загальні, базові і спеціальні фахові компетентності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти

Завдання І. Підготувати презентації до кожного пункту плану (можна об'єднатися по 2-3 здобувача вищої освіти по кожному запитанню, а можна індивідуально підготувати).

Питання для розгляду:

1. Сутність поняття «компетентність», «загальні компетентності», «базові компетентності», «Фахові» (спеціальні) компетентності».
2. Від знань, умінь і навичок до компетентностей викладача.
3. Шляхи дослідження загальних, базових, фахових (спеціальних) компетентностей.
4. Критерії та рівні загальних, базових, спеціальних компетентностей.
5. Становлення загальних, базових, фахових (спеціальних) компетентностей викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.
6. Визначення базових компетентностей викладача та магістра спеціальної освіти.
7. Визначення фахових (спеціальних) компетентностей викладача та магістра спеціальної освіти .

Завдання теоретичні:

І. Запишіть визначення основних термінів і понять: «компетентність», «загальні компетентності», «базові компетентності», «спеціальні компетентності».

ІІ. Афоризми

Виберіть афоризм, в якому найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому або запропонуйте підібраний вами афоризм з даної теми.

“Треба самому багато знати, щоб навчати інших”.
В.Короленко

“Навчання без міркування – даремне, міркування без навчання – небезпечне”.
Конфуцій

“Усюди цінність школи дорівнює цінності її вчителя”.
А.Дістервег

“Учень – це не посудина, яку потрібно наповнити, а факел, який треба запалити”
К.Ушинський

“Мистецтво навчання є мистецтво пробуджувати в юних душах допитливість і потім задовольняти її”.
А.Франс

“Мислить той, кому ставлять розумні запитання.”
Народна творчість

ІІІ. Опрацюйте тему, відповівши на тестові завдання:

1. Яким повинен бути сучасний учитель?

- А) компетентна, оптимістична, гуманна, творча;
- Б) творча, гуманна;
- В) байдужа, творча, компетентна;
- Г) інтелігентна, освічена людина, лінива.

2. На які дві групи діляться якості особистості вчителя?

- А) теоретичні та практичні;
- Б) аналітичні та прогностичні;
- В) проєктивні та рефлексивні;
- Г) теоретичні та рефлексивні.

3. Компетентність означає:

- А) коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід;
- Б) властивість особистості, що виявляється в здатності до педагогічної діяльності;
- В) сукупність особистісних якостей знань, умінь і навичок;
- Г) готовність педагога до здійснення педагогічної діяльності.

6. Сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, які в педагогічній діяльності дають оптимальний результат – це:

- А) компетентність;
- Б) професійна компетентність;
- В) комунікативна компетентність;
- Г) продуктивна компетентність.

7. Вміння вступати в комунікацію бути зрозумілим, спілкування без обмежень – це:

- А) комунікативна компетентність;
- Б) продуктивна компетентність;
- В) моральна компетентність;
- Г) математична компетентність.

8. Математична компетентність – це:

- А) вміння жити та працювати з оточуючими;

- Б) вміння працювати з числом, числовою інформацією;
- В) готовність жити за традиційними моральними нормами;
- Г) здатність до саморозвитку, творчості, сомоосвіти, Конкурентоспроможності.

9. Здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності – це:

- А) психологічна компетентність;
- Б) математична компетентність;
- В) предметна компетентність;
- Г) продуктивна компетентність.

10. Вміння працювати, отримувати результат, ухвалити рішення та відповідати за них – це:

- А) математична компетентність;
- Б) продуктивна компетентність;
- В) моральна компетентність;
- Г) психологічна компетентність.

11. Готовність , спроможність і потреба жити за традиційними моральними нормами – це:

- А) моральна компетентність;
- Б) психологічна компетентність;
- В) математична компетентність;
- Г) продуктивна компетентність.

12. Модель сучасного вчителя включає:

- А) професійність, особисті якості, компетентність, творчість;
- Б) професійне покликання, високий рівень загального розвитку;
- В) компетентність, професійне покликання;
- Г) творчість, толерантність, професійно важливі якості.

13. Високий рівень загального розвитку, професійне покликання, професійно важливі якості відносять до:

- А) моделі сучасного вчителя;
- Б) потенціалу сучасного вчителя;
- В) педагогічній майстерності сучасного вчителя;
- Г) професійної компетентності сучасного вчителя.

14. Знання особливостей педагогічного процесу, уміння його побудувати і привести в рух – це:

- А) педагогічна майстерність;
- Б) педагогічна компетентність;
- В) педагогічний процес;
- Г) педагогічний професіоналізм.

IV. Практичне завдання: прошу групу поділитись на чотири підгрупи

Запропонуйте свій кодекс професійної компетентності викладача закладу вищої освіти.. (у вигляді презентації).

Практичне заняття №2.

Тема. Кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти.

Завдання І. Підготувати презентації до кожного пункту плану (можна об'єднатися по 2-3 здобувача вищої освіти по кожному запитанню, а можна індивідуально підготувати).

Питання для розгляду:

1. Кваліфікація науково-педагогічних працівників та магістра спеціальної освіти.
2. Вимоги до вченого звання «доцент».
3. Вимоги до вченого звання «професор».
4. Ліцензійні вимоги до науково-педагогічних працівників щодо здійснення освітньої діяльності. (п.30 Ліцензійних умов).
5. Освітні програми (освітньо-професійні, освітньо-наукові).
6. Навчальні плани та програми.
7. Силабуси.

Завдання теоретичні:

І. Запишіть визначення основних термінів і понять: «кваліфікація», «ліцензія», «ліцензійні умови», «силабус».

II. Афоризми

Виберіть афоризм, в якому найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому або запропонуйте підібраний вами афоризм з даної теми.

Ми знаходимо в житті лише те, що самі вкладаємо в нього.

(Ральф Уолдо Емерсон)

Не бійтеся життя. Повірте, що життя варте того, щоб його прожити, - і ваша віра допоможе вам втілити це твердження в реальність.

(Вільям Джемс)

У цьому світі можливо майже все, але тільки не все одночасно. Прагнучи до одного, доведеться відмовитися від іншого.

(Дмитро Леонтьєв)

Хто хоче зрушити світ, нехай зрушить себе!

(Сократ)

Найбільший банкрут у цьому світі людина, котра втратила свій життєвий ентузіазм. (Метью Арнолд)

У кожної людини є бажання, які вона не повідомляє іншим, і бажання, в яких вона не зізнається навіть собі самому.

(Зигмунд Фрейд)

Чим бездоганніша людина зовні, тим більше демонів у неї всередині.

(Зигмунд Фрейд)

III. Опрацюйте тему, відповівши на запитання:

1. Відповідно до Закону «Про освіту» система освіти - це...
2. Що таке формальна освіта?
3. Що таке неформальна освіта?
4. Що таке інформальна освіта?
5. Інституційними формами освіти є...
6. Індивідуальною формою освіти є...
7. Дистанційна форма освіти - це...
8. Мережева форма освіти - це..
9. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) це...
10. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти - це...
11. Педагогічний патронаж - це ...
12. Що таке академічна свобода?
13. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає базова середня освіта?
14. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає профільна середня освіта?
15. Хто забезпечує Державний нагляд (контроль) у сфері освіти ?

IV. Практичне завдання: прошу групу поділитись на чотири підгрупи

Запропонуйте кваліфікаційні вимоги до науково-педагогічних працівників ЗВО з урахуванням зарубіжного досвіду (у вигляді презентації).

Практичне заняття №3.

Тема: Технології розвитку творчої особистості.

Завдання I. Підготувати презентації до кожного пункту плану (можна об'єднатися по 2-3 здобувача вищої освіти по кожному запитанню, а можна індивідуально підготувати).

Питання для розгляду:

1. Обдарованість.

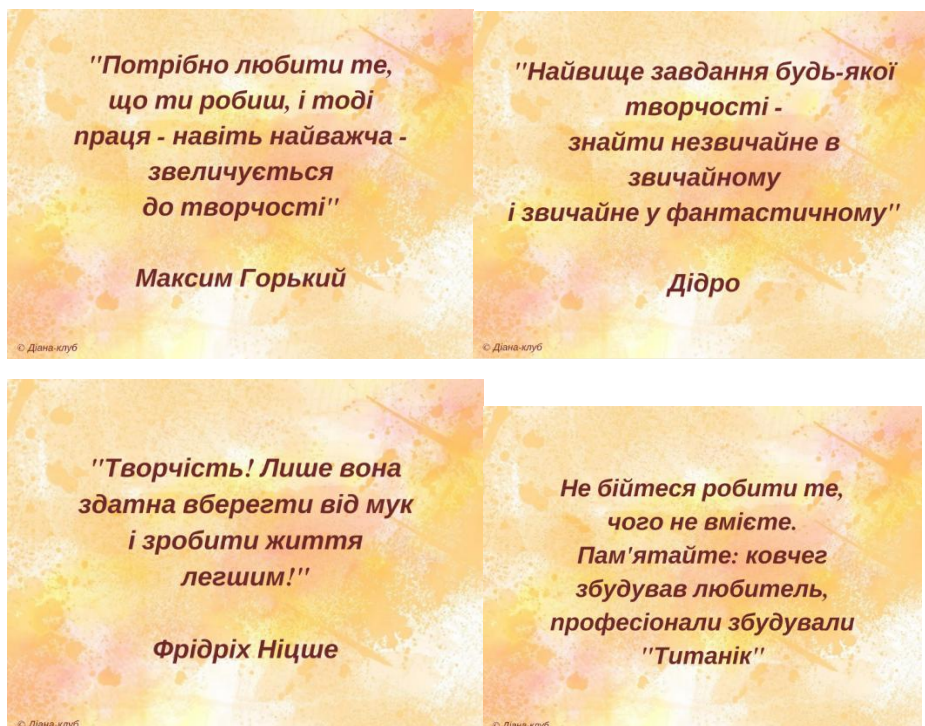
2. Обдарована дитина.
3. Концепція — вирощування обдарованих дітей (У. Ешбі).
4. Види інтелекту.
5. Види обдарованості.
6. Діагностика обдарованості.
7. Прояви обдарованості.
8. Технології навчання дітей з ознаками обдарованості: мета, характеристика, зміст та організація навчання в закладах середньої освіти з інклюзивним навчанням та в закладах спеціальної освіти.
9. Стратегії та різновиди навчання обдарованих дітей в закладах середньої освіти з інклюзивним навчанням та в закладах спеціальної освіти.

Завдання теоретичні:

I. Запишіть визначення основних термінів і понять: «обдарованість», «творча особистість», «технологія», «технології розвитку».

II. Афоризми

Виберіть афоризм, в якому найповніше розкрито сутність цієї теми та поясніть чому або запропонуйте підібраний вами афоризм з даної теми.

III. Опрацюйте тему, відповівши на запитання.

У тесті "Діагностика творчого потенціалу та креативності" необхідно позначити найбільш прийнятні для Вас варіанти відповідей.

1. Чи вважаєте ви, що навколишній світ можна покращити?
 - а) так;
 - б) ні;
 - в) так, але тільки у деяких випадках.
2. Чи думаєте ви, що самі зможете брати участь у значних змінах навколишнього світу?
 - а) так, у більшості випадків;
 - б) ні;
 - в) так, у деяких випадках.
3. Чи вважаєте ви, що деякі з ваших ідей принесуть значний прогрес у тій сфері діяльності, яку ви оберете?
 - а) так;
 - б) звідки у мене можуть бути такі ідеї?
 - в) можливо, мої ідеї принесуть не надто значний прогрес, але деякий успіх можливий.
4. Чи вважаєте ви, що в майбутньому будете грати настільки важливу роль, що зможете у навколишньому світі щось принципово змінити?
 - а) так, напевно;
 - б) дуже малоймовірно;
 - в) може бути.
5. Коли ви вирішуєте щось зробити, чи впевнені в тому, що справа вийде?
 - а) звичайно;
 - б) часто охоплюють сумніви;
 - в) частіше впевнений, ніж невпевнений.
6. Чи виникає у вас бажання зайнятися справою, у якій ви на даний момент некомпетентні і абсолютно її не знаєте?
 - а) так, невідоме мене приваблює;
 - б) ні;
 - в) все залежить від самої справи й обставин.
7. Якщо ви займаєтеся незнайомою справою, чи буде у вас бажання домогтися досконалості?
 - а) так;
 - б) що вийде, те й добре;
 - в) якщо це не дуже важко, то так.

8. Якщо справа, яку ви не знаєте, вам подобається, чи хочете ви дізнатись про неї усе?
- а) так;
 - б) ні, треба вчитися найбільш важливому;
 - в) ні, я тільки задовольню свою цікавість.
9. Коли ви зазнаєте невдачі, то:
- а) якийсь час наполягаєте, навіть всупереч здоровому глузду;
 - б) відразу махнете рукою на справу, як тільки зрозумієте її нереальність;
 - в) продовжуєте робити свою справу, поки здоровий глузд не покаже непереборність перешкод.
10. Професію потрібно обирати, виходячи з:
- а) своїх можливостей і перспектив для себе;
 - б) стабільності, значимості, потрібності професії;
 - в) престижу й переваг, які вона забезпечить.
11. Подорожуючи, чи могли б ви легко орієнтуватися на маршруті, по якому вже пройшли?
- а) так;
 - б) ні;
 - в) якщо місце сподобалося й запам'яталося, то так.
12. Чи можете ви згадати відразу ж після бесіди все, про що говорилося?
- а) так;
 - б) ні;
 - в) згадаю все, що мені цікаво.
13. Коли ви чуєте слово незнайомою мовою, чи можете ви повторити його по складам без помилок, навіть не знаючи його значення?
- а) так;
 - б) ні;
 - в) повторю, але не зовсім правильно.
14. У вільний час ви волієте:
- а) залишатися наодинці, помізкувати;
 - б) перебувати в компанії;
 - в) мені байдуже, чи буду я один або в компанії.
15. Ви займаєтеся якоюсь справою. Ви вирішуєте припинити її тільки коли:
- а) справа закінчена і, як вам здається, виконана відмінно;
 - б) ви більш-менш задоволені зробленими;
 - в) справа здається зробленою, хоча можна зробити краще. Але навіщо?
16. Коли ви на самоті, ви:
- а) любите мріяти про якісь речі, можливо, й абстрактних;
 - б) за всяку ціну намагаєтеся знайти собі конкретне заняття;
 - в) іноді любите помріяти, але про речі, які пов'язані з вашими справами.

17. Коли якась ідея захоплює вас, то ви станете думати про неї:

- а) незалежно від того, де й з ким ви перебуваєте;
- б) тільки наодинці;
- в) тільки там, де є тиша.

18. Коли ви відстоюєте якусь ідею, ви:

- а) можете відмовитися від її, якщо аргументи опонентів здадуться вам переконливими;
- б) залишитеся при своїй думці, які б аргументи не висувалися;
- в) зміните свою думку, якщо опір виявиться занадто сильним.

Ключ до тесту "Діагностика творчого потенціалу та креативності"

Додайте бали за наступною схемою:

Відповідь «а» - 3 бали, «б» - 1, «в» - 2 бали.

Інтерпретація результатів тесту

48 і більше балів - у вас закладено значний творчий потенціал, що надає вам багатий вибір творчих можливостей. Якщо ви на ділі зможете застосувати ваші здібності, то вам доступні найрізноманітніші форми творчості.

18 - 47 балів - у вас є якості, які дозволяють вам творити, але є й бар'єри. Найнебезпечніший бар'єр - страх, особливо для людей, орієнтованих на обов'язковий успіх. Острах невдачі сковує уяву - основу творчості. Страх може бути й соціальним, страхом суспільного осуду. Будь-яка нова ідея проходить через етап несподіванки, подиву, невизнання, осуду навколишніми. Острах осуду за нове та незвичне для інших, а також здивовані погляди, сковують творчу активність, знищують творчу особистість.

IV. Практичне завдання: прошу групу поділитись на чотири підгрупи

Запропонуйте модель технологія розвитку творчої особистості (у вигляді презентації).

6. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

7. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

В організації самостійної роботи кожний здобувач вищої освіти повинен вміти раціонально організовувати свою навчальну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність.

Для успішної самостійної роботи значну частину часу здобувач вищої освіти виділяє для роботи в бібліотеці. Для успішної роботи з літературними джерелами здобувачеві вищої освіти корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у бібліотеках Києва здобувачеві вищої освіти треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їхнього викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також класифікувати його за важливістю (що для детального вивчення, а що для ознайомлюючого читання). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясовувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на окремих аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Конспект має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати до конспекту повністю з посиланням на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо дотримуватись логічного

зв'язку окремих складників тексту. У тексті конспекту корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну **"Формування професійної компетентності майбутніх фахівців"** здобувачеві вищої освіти варто користуватися довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

8. Питання для самостійного опрацювання здобувачами вищої освіти

Модуль I. Загальні та фахові компетентності викладання дисциплін

Загальні компетентності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.

1. Методи дослідження загальних компетентностей викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.
2. Методи визначення критеріїв, показників, рівнів загальних компетентностей викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.
3. Обґрунтуйте важливість світоглядної компетентності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти.

Базові і спеціальні фахові компетентності викладача психолого-педагогічних дисциплін.

1. Методи дослідження базових фахових компетентностей викладача.
2. Методи дослідження спеціальних фахових компетентностей викладача та магістра спеціальної освіти.
3. Шляхи визначення критеріїв і рівнів базових компетентностей викладача
4. Шляхи визначення критеріїв і рівнів спеціальних компетентностей викладача та магістра спеціальної освіти.
5. Визначте одну, з Вашої точки зору, базову чи спеціальну компетентність, яка яскраво виражена у Вашого викладача і обґрунтуйте, чому саме вона.

Змістовий модуль II. Нормативно-правове підґрунтя освітньої діяльності викладача вищої школи та магістра спеціальної освіти

1. Нормативні документи. Стандарти. Постанови.

Змістовий модуль III. Педагогічна творчість

Методологічні засади педагогічної творчості

1. Порівняйте 5 наукових визначень поняття «творчості» (оформіть у вигляді таблиці) та запропонуйте власне.
2. Перелічіть основні ознаки творчої соціально-педагогічної діяльності.
3. Складіть схему креативних ознак соціального педагога.

Технології розвитку творчої особистості

1. Ознайомтесь з індивідуальними особливостями студентів (таким як: темперамент, здібності, характер) описаними в психолого-педагогічній літературі та у вигляді таблиць опишіть їх вплив на творчий розвиток особистості.
2. Визначте особливості творчої діяльності особистості на різних вікових етапах розвитку та коротко їх опишіть.
3. Розробіть 2 план-конспекти колективних творчих справ для студентів (у вигляді таблиці):

9. Тести для поточного контролю знань

Інструкція до тесту. Підкресліть, будь-ласка, одну з запропонованих відповідей а), б), в), г).

1. Яким повинен бути сучасний учитель?
А) компетентна, оптимістична, гуманна, творча;
Б) творча, гуманна;
В) байдужа, творча, компетентна;
Г) інтелігентна, освічена людина, лінива.
2. На які дві групи діляться якості особистості вчителя?
А) теоретичні та практичні;
Б) аналітичні та прогностичні;
В) проєктивні та рефлексивні;
Г) теоретичні та рефлексивні.
3. Компетентність означає:
А) коло питань, у яких людина добре обізнана, має знання та досвід;
Б) властивість особистості, що виявляється в здатності до педагогічної діяльності;
В) сукупність особистісних якостей знань, умінь і навичок;
Г) готовність педагога до здійснення педагогічної діяльності.
6. Сукупність його особистісних якостей, загальної культури та кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, які в педагогічній діяльності дають оптимальний результат – це:
А) компетентність;
Б) професійна компетентність;
В) комунікативна компетентність;
Г) продуктивна компетентність.
7. Вміння вступати в комунікацію бути зрозумілим, спілкування без обмежень – це:
А) комунікативна компетентність;
Б) продуктивна компетентність;

В) моральна компетентність;

Г) математична компетентність.

8. Математична компетентність – це:

А) вміння жити та працювати з оточуючими;

Б) вміння працювати з числом, числовою інформацією;

В) готовність жити за традиційними моральними нормами;

Г) здатність до саморозвитку, творчості, сомоосвіти,

Конкурентоспроможності.

9. Здатність використовувати психологічні засоби навчання в організації взаємодії в освітній діяльності – це:

А) психологічна компетентність;

Б) математична компетентність;

В) предметна компетентність;

Г) продуктивна компетентність.

10. Вміння працювати, отримувати результат, ухвалювати рішення та відповідати за них – це:

А) математична компетентність;

Б) продуктивна компетентність;

В) моральна компетентність;

Г) психологічна компетентність.

11. Готовність , спроможність і потреба жити за традиційними моральними нормами – це:

А) моральна компетентність;

Б) психологічна компетентність;

В) математична компетентність;

Г) продуктивна компетентність.

12. Модель сучасного вчителя включає:

А) професійність, особисті якості, компетентність, творчість;

Б) професійне покликання, високий рівень загального розвитку;

В) компетентність, професійне покликання;

Г) творчість, толерантність, професійно важливі якості.

13. Високий рівень загального розвитку, професійне покликання, професійно важливі якості відносять до:

А) моделі сучасного вчителя;

Б) потенціалу сучасного вчителя;

В) педагогічній майстерності сучасного вчителя;

Г) професійної компетентності сучасного вчителя.

14. Знання особливостей педагогічного процесу, уміння його побудувати і привести в рух – це:

А) педагогічна майстерність;

Б) педагогічна компетентність;

В) педагогічний процес;

Г) педагогічний професіоналізм.

Дайте відповідь на запитання:

1. Відповідно до Закону «Про освіту» система освіти - це...

2. Що таке формальна освіта?

3. Що таке неформальна освіта?

4. Що таке інформальна освіта?

5. Інституційними формами освіти є...

6. Індивідуальною формою освіти є...

7. Дистанційна форма освіти - це...

8. Мережева форма освіти - це..

9. Екстернатна форма здобуття освіти (екстернат) це...

10. Сімейна (домашня) форма здобуття освіти - це...

11. Педагогічний патронаж - це ...

12. Що таке академічна свобода?

13. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає базова середня освіта?

14. Якому рівню Національної рамки кваліфікацій відповідає профільна

середня освіта?

15. Хто забезпечує Державний нагляд (контроль) у сфері освіти ?

10.Перелік питань до заліку

1. Поняття — компетентність, — компетентний, — компетенція.
2. Сучасні класифікації загальних компетентностей.
3. Комунікативні, інформаційно-аналітичні, організаційні компетентності.
4. Світоглядні, громадянські, самоосвітні, методологічні компетентності.
5. Компетентності діагностична, професійно-соціальної взаємодії, методична, творча, предметна, комунікативна, інструментальна, операційна, рефлексивна.
6. Професійна компетентність науково-педагогічних працівників та магістрів спеціальної освіти.
7. Рівні професійної компетентності викладача та магістрів спеціальної освіти.
8. Розкрити сутність, суб'єкт, об'єкт професійно-педагогічної комунікації.
9. Визначити функції професійно-педагогічної комунікації.
10. Дати характеристику моделі процесу комунікації у педагогічній взаємодії.
11. Розкрити умови реалізації професійно-педагогічної комунікації.
12. Дати характеристику комунікативним рисам, вмінням і здібностям педагога.
13. Визначити сутність та функції педагогічного спілкування у педагогічній взаємодії.
14. взаємодії.
15. Розкрити мету та завдання педагогічного спілкування у педагогічній взаємодії.
16. Визначити структуру педагогічного спілкування.
17. Розкрити принципи педагогічного спілкування.
18. Визначити стилі педагогічного спілкування.
19. Дати характеристику засобам педагогічного спілкування.
20. Розкрити сутність та функції педагогічного діалогу.
21. Дати характеристику критеріям діалогічності педагогічного спілкування.
22. Розкрити сутність переконання і навіювання у процесі комунікації.
23. Розкрити умови реалізації культури слухання у педагогічній комунікації.
24. Висвітлити бар'єри й ускладнення у процесі педагогічної комунікації.
25. Визначити типи соціально-психологічного клімату в колективі.
26. Ознаки здорової соціально-психологічної атмосфери в педагогічному колективі.
27. Визначити поняття конфлікту, його сутність, особливості, природа походження.
28. Висвітлити причини педагогічних конфліктів (за М.М.Рибакіною).
29. Визначити легітимність та етичність у конфлікті.
30. Дати характеристику позитивним функціям педагогічного конфлікту.
31. Дати характеристику негативним функціям педагогічного конфлікту.
32. Дати характеристику видів педагогічного конфлікту.
33. Розкрити сутність вертикальних і горизонтальних педагогічних конфліктів.
34. Розкрити структуру педагогічного конфлікту.
35. Дати характеристику стадіям розвитку педагогічного конфлікту.
36. Розкрити причини конфліктів у педагогічній взаємодії.
37. Дати характеристику типам міжособистісних конфліктів.
38. Висвітлити стилі поведінки викладача у конфліктній ситуації.
39. Розкрити шляхи врегулювання та запобігання педагогічних конфліктів.
40. Визначити засоби і прийоми запобігання педагогічних конфліктів.
41. Визначити сутність та функції вербальних засобів педагогічної комунікації.

42. Розкрити види вербальних засобів педагогічної комунікації.
43. Дати характеристику видам усного мовлення педагога.
44. Дати характеристику формам писемного мовлення педагога.
45. Дати характеристику внутрішнього мовлення педагога.
46. Дати визначення культури мовлення педагога та розкрити її ознаки.
47. Дати характеристику статичній експресії у невербальній комунікації.
48. Дати характеристику динамічній експресії у невербальній комунікації.
49. Визначити складові техніки мовлення педагога.
50. Дати характеристику мовленнєвого етикету педагога.
51. Причини виникнення бар'єрів у педагогічній комунікації.
52. Розкрити комунікативні можливості комп'ютерних засобів комунікації.
53. Визначити типи комп'ютерних систем забезпечення міжособистісної комунікації.
54. Визначити переваги роботи педагога в локальній комп'ютерній мережі.
55. Розкрити сутність електронної пошти як засобу професійно-педагогічної комунікації.
56. Розкрити особливості роботи викладачів з групами новин у комп'ютерних мережах.
57. Дати характеристику загальним вимогам до електронних конференцій.
58. Розкрити сутність телеконференцій у внутрішкільній локальній комп'ютерній мережі.
59. Дати характеристику особливостям роботи викладача з електронними банками інформації, пошуку матеріалів у мережі Internet.
60. Висвітлити етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах.
61. Дати характеристику валеологічним аспектам роботи з комп'ютером.
62. Дати характеристику особистісно-орієнтованим технологіям навчання професійно-педагогічної комунікації.
63. Дати характеристику класифікації комунікативних умінь.
64. Розкрити сутність комунікативно-мовленнєвих умінь у педагогічній взаємодії.
65. Розкрити сутність педагогічної діяльності як виду професійної діяльності, її сутнісні ознаки.
66. Визначити джерела інформації у педагогічній комунікації.
67. Дати характеристику термінальним функціям педагогічної комунікації.
68. Дати характеристику тактичним функціям педагогічної комунікації.
69. Дати характеристику операційним функціям педагогічної комунікації.
70. Розкрити ознаки комунікативності викладача.
71. Дати характеристику функціонально-рольовому спілкуванню у педагогічній комунікації.
72. комунікації.
73. Дати характеристику прогностичного етапу у динаміці педагогічного спілкування.
74. Дати характеристику структури переконуючого впливу (за О.Самборською).
75. Розкрити умови ефективності та види навіювання у педагогічній взаємодії.
76. Дати характеристику видів бар'єрів у педагогічній комунікації.
77. Розкрити сутність екстралінгвістичних і просодичних засобів комунікації.
78. Дати характеристику типів міжособистісного комунікативного простору. —

11.Список рекомендованої літератури

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація / С. Д. Абрамович, М. Ю.
2. Чікарькова: Підручник. — К.: Центр навч. л-ри, 2004.
3. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология. — М.: Юнити, 2000.
4. Бесєдіна Л.М., Сторубльов О.І. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота. — К.: Логос, 2009. — 204 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студ. вищ. навч. закл. — К.: ВЦ «Академія», 2001.
6. Волкова Н. П. Педагогічні комунікації: Навч. пос. — Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2002.
7. Волобуєва Т. Оновлення змісту професійної компетентності педагогічних кадрів / Т.Волобуєва // Рідна школа. — 2006. — № 3. — С. 21-23.
8. Гура О.І. Теоретико-методологічні основи формування психолого-педагогічної компетентності викладача вищого навчального закладу в умовах магістратури. — Рукопис.Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 — теорія і методика професійної освіти. — Інститут вищої освіти АПН України. — Київ, 2008.
9. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект: Монографія. — Запоріжжя: ГУ —ЗІДМУ, 2006. — 332 с.
- 10.Дерев'янка, О. В. Теоретичні засади формування професійної компетентності / О. В. Дерев'янка, В. І. Тернопільська // Збірник наукових праць № 27. Серія : Сучасні інформаційні технології та

- інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – Вінниця, 2011. – С. 523–528.
11. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення. — Харків: «ОВС», 2002.
12. Зайченко О. І., Островерхова Н. М., Даниленко Л. І. Теорія і практика управлінської діяльності районного відділу освіти: Монографія. — К.: «ВПЦ Техпрінт», 2000.
13. Зязюн І. А. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. - К.: Ін-т пед. і психол. проф. освіти, 2004. - 503 с.
14. Інформатика: Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології: Підручник для студ. вищих навч. закладів / За ред. О. І. Пушкаря. — К.: ВЦ «Академія», 2002.
15. Пономарьов, О. С. Модель професійної діяльності фахівця / О. С. Пономарьов. – НТУ, ХПІ, 2006. – 33 с.
16. Професіоналізм особистості: теоретико-методологічний аспект: Монографія / В.Й. Бочелюк, С.А. Білоусов, Г.О. Горбань, Т.А. Гришина, О.І. Гура та ін. – Запоріжжя: ГУ —ЗІДМУ, 2007. – 248 с.
17. Сергійчук О. Професійна компетентність майбутнього вчителя / О. Сергійчук, П. Шкира // Підготовка студентів до майбутньої професійної діяльності : науковотеорет. зб. — Вип. 1. — Переяслав-Хмельницький : СКД, 2008. — 254 с.
18. Старша школа зарубіжжя: організація та зміст освіти / За ред. О.І. Локшиної. – К.:СПД Богданова А.М., 2006. – 232 с.
19. Тимошко Г. М. Загальнолюдські цінності / Г.М. Тимошко // Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упор.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред.. рада.: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад.. пед.. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. – К. : Основа, 2014. — С. 146.

20. Тимошко Г. М. Організаційна культура (корпоративна культура) / Г.М. Тимошко // Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упор.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред.. рада.: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад.. пед.. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України [та ін.]. – К. : Основа, 2014. — С. 271-272.
21. Тимошко Г. М. Фахова підготовка / Г.М. Тимошко // Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упор.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред.. рада.: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад.. пед.. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України [та ін.]. – К. : Основа, 2014. — С. 442-443.
22. Тимошко Г. М. Форма навчання / Г.М. Тимошко // Освіта дорослих : енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка ; [упор.: Н. Г. Протасова, Ю. О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред.. рада.: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.] ; Нац. Акад.. пед.. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України [та ін.]. – К. : Основа, 2014. — С. 445
23. Тимошко Г.М. Професійна компетентність у контексті формування позитивного іміджу викладача вищого навчального закладу. / Г.М.Тимошко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. Збірник наукових праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Випуск 12 (55). – Частина 1. – Рівне : РДГУ, 2015. – 596 с. С. 423-431.
24. Тимошко Г.М. Проблеми формування та розвитку організаційної культури суб'єктів педагогічного менеджменту в загальноосвітньому навчальному закладі / Г. М.Тимошко // Імідж сучасного педагога. - 2015. - № 8. - С.10-14.
25. Тимошко Г.М. Професійна компетентність – основа \організаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу/

- Г.М.Тимошко // Науковий журнал "ScienceRise": Спецвипуск "Педагогічні науки". - 2015. - № 10/5(15). - С.10-15. (ScienceRisesr7508990@gmail.com.№10/5(15).
- 26.Тимошко Г. М. Організаційна культура як чинник ефективної взаємодії викладача і студента в організації навчального процесу у ВНЗ/ Г. М. Тимошко //Педагогіка і психологія професійної освіти : науково-методичний журнал. – 2015. - № 1-2. –С. 80-93.
- 27.Тимошко Г. М. Управління розвитком організаційної культури загальноосвітнього навчального закладу/ Г. М. Тимошко //Директор школи, ліцею, гімназії : Всеукр. наук.-практ. журнал. – 2015. - № 4- 5. – С.108-113.
28. Г. Тимошко «Управління системою роботи з обдарованими учнями в загальноосвітньому навчальному закладі» . / Г.М.Тимошко // Освіта та розвиток обдарованої особистості .№ 10(41) /10/ 2015. С. 24-29.
- 29.Цимбал С.В. Організаційно – педагогічні умови формування професійної компетентності у студентів засобами іноземної мови. Вісник КНУКіМ: Зб. наук.праць. – Вип. 13 / Київський національний університет культури і мистецтв. – К.,2006. – С. 177 – 184.
- 30.Цимбал С.В., Вознюк О.В., Кубіцький С.О. Синергетичний та акмеологічний аспекти формування професійної компетентності студентів // Науково- методичний збірник "Нові технології навчання". – 21 березня 2007 р. <http://www.agronmc.com.ua/nmcprop/novteh39.html>
- 31.Черемис І. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції //Вища освіта України. – 2006. - № 2. – С. 84-88.
- 32.Ягупов В.В. Інформаційно-аналітична компетентність. керівників професійнотехнічних навчальних закладів:поняття, зміст і структура Ягупов В.В. // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка; зб. наук праць: Вип.3 / Інст-т проф.-тех. освіти НАПН України;[Ред. кол..В.О. Радкевич (голова) та ін.].-К.Вид-во ІІТО НАПН України, 2012. - С.32.

Додаткова

33. Лалл Джеймс. Медіа, комунікації, культура. Глобальний підхід: Пер. з англ. — К.: «К.І.С.», 2002.
34. Леонтович О. А. Проблеми віртуального спілкування // Полеміка. — № 7. — International Research and Exchanges Board, 2001 ([http://www.irex.ru/publications/polemika/7 leontovich. htm](http://www.irex.ru/publications/polemika/7_leontovich.htm)).
35. Носенко Е. Л., Чернишенко С. В. Методологічні аспекти забезпечення запам'ятовування інформації при розробці дистанційних навчальних курсів: Метод, посіб. — Д.: РВВ ДНУ, 2003.
36. Орлов П. И., Лушанский А. М. Научно-образовательная сеть Харькова: содержание, проблемы и перспективы: Научно-практ. пособие. — Харьков: Ун-т внутр. дел, 2000.
37. Почепцов Г. Г. Теория коммуникации. — М.: «Реал-бук»; К.: «Ваклер», 2001.
38. Сагач Г. М. Риторика: Навч. посіб. для студ. — 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Вид. дім «1н Юре», 2000.